עו: אלו מנחות נקמצות פרק שביעי מנחות

שריבה במרת חלתן או שמיעט במרת חלתן חויץ מלחם הפנים וחביתי כהן גדול ויש אומרים אף לחמי תודה ונזירות. זו גירסת הקונטרס טעמא משום דכלחם הפנים וחביתין כתיב מוקה לעכב וכלחמי תודה כתיב מצות בו"א אכל כשאר מנחות כתיב מצת ומפילו כתיב כהו מצות בו"ץ גמר ממנחת מאפה ונזירות דכתיב שלמיו לרבות שלמי נזיר [ב] ודבר תימה איכך יכול לכוין בחביתין שיהיו שוות דלקמן גרים שתי מדות (דף פז:) אמרינן דמתלקה ביד: **כל** המנחות שריבה במרת עשרונן **או שמיעט** במרת עשרונן **אסולות**. פירש קונטרס בלשון אחר משום דכשריבה הוה קומץ [ג] נקמץ מן החלי היתר ונמצא שאין עשרון קומץ והוה ליה קומץ חסר ואם מיעט במרת עשרונות הוה לה מנחה חסירה וקשה דהא אסיקנא בהקומץ רבה (לעיל כד:) דקומץ בדעתו דכהן מגיעה ומעשרון קא קמיץ ונראה בלשון אחר שפירש דכתיב בלשה עשרונים לפר ושני עשרונים לאיל ואם ריבה או מיעט פסולות דגזירת הכתוב היא ואסור לשנותו:

בדקה בנפה בדקה בנפה. תניא בתוספתא העומר היה מניפו בי"ג נפות שתי הלחם בי"ב לחם הפנים בי"א בדקה בנפה בדקה שתהא קולטת את הסולת בנפה שתהא קולטת את הסולת רבי שמעון בן אלעזר אומר י"ג נפות היו זו על גבי זו והתחתונה שבכולן עשויה שתהא קולטת את הסולת:

הדרן עלך אלו מנחות

התודה היתה באה חמש סאין ירושלמיות שהן שש מדבריות. כמו שהוסיפו על האיפה שתות שתות כך הוסיפו על האיפה שתות [ד] לעולת קיס לן גם עכשיו איפה שלם סאין וא"ת כי אמר רחמנא עשרון ניזיל בתר השתא כדאשכחן גבי מחצה עצים של בן כפ' יום בכור (בכורות נ.) בתר דאוסיפו עליהון ויש לומר דשאני התם דגלי קרא כדדרשינן מדכתיב יהיה: והשקל

סולת ואפית אותה מלמד שנקחת סולת ומנין שאפילו חיטין תלמוד לומר ולקחת מ"מ יכול אף בשאר מנחות כן תלמוד לומר אותה מפני [ה] החיסחון [ו] (אמר רבי אלעזר) מאי מפני [ה] החיסחון אמר רבי אלעזר [ו] התורה חסה על ממונן של ישראל היכא דמיזא דכתיב [ז] והשקית את העדה ואת בעירם:

הדרן עלך אלו מנחות נקמצות

[ו] **התודה** היתה באה חמש סאין ירושלמיות שהן שש מדבריות [ז] שתי איפות האיפה שלש סאין [ח] עשרים עשרון עשרה לחמץ ועשרה למצה עשרה

הן: **שתי איפות**. שהאיפה ג' סאין שהן כ' עשרונות דכתיב (שמות טז) והעומר עשירית האיפה דעומר הוא עשרון ומעלה [ט] עשרונים באיפה וב' איפות הן כ' עשרונות:

רש"י כת"י

לחמי תודה כפיב מנוס. מלא: **מתני' עשרון מג' סאין**. מכילין ומניעין אותו בנפה י"ג פעמים עד שמעמידין על עשרון סולת: **כ"ד עשרונות**. דהכי כתיב שתים עשרה מנות כ' עשרונים יהיו כתלה האחת (ויקרא כד): **גמ' מאי עשמא**. כמי עשרון (דעומר) ג' סאין שעורין: **דמחדש**. תבואה חדשה יש בה קומץ יותר יסולת מועט: **שתי הלחם**. מתבואה חדשה אחיין דבעלמת אמרי חדשה היא: **ומשן אחו**. דאפי' כשעה שהתבואה חדשה הרי יכול להכיח מן הישנה: **שריבה במרת עשרונן**. שמרד בעשרון גדול או שנתן עשרון ומחצה פסולות דהוי ליה קומץ נקמץ מן החלי היתר ונמצא שאין לעשרון קומץ שלם והוי ליה קומץ חסר ותנן (לעיל יג.) קומץ החסר פסול: **או שמיעט במרת עשרונן**. דהוי מנחה חסירה ותנן [ז] מנחה חסרה לחסירה היא ומחסר קומלה: **ריבה במרת שאין שלהן**. שהכיח עומר עשרון מד' סאין: **או שמיעט**. שהכיח מג' סאין. ואיתא דמפרשי ריבה במרת עשרון דרחמנא אמר [ח] שלשה עשרונים לפר ושנים לאיל אם ריבה תרבע לפר ושלשה לאיל או מיעט דגזירת הכתוב הוא דאסור לשנותן ופסולות אבל שאין לשאו גזירת הכתוב הוא כשרות אם ריבה או מיעט דתקנת חכמים היא ריבול לשנות: **מתני' לא היה להם קלבה. אלחם הפנים קאי ואין לריך ר"ל נפה שאפי' מן הטוב נלקחת ונלבנ שהתבואה מנופה כל לרכה: **ולקחת סולת ואפית**. משמע משעת לקיחה תהא ראויה לאפיה: **גמ' בדקה בנפה**. בתחלה מנפה בנפה דקה שמוליא אבק דק ביניני שאין לבן כל כך ואח"כ בנפה שמוליאה סולת וקולטת סוכין ואחר ומנפה בנפה הסולת בנפה אחרונה שהיא דקה מן הנפה ולא בדקה לאשונה אלא בנפה מן הדקה לאשונה שזו מוליאה אבק עוד מה שלא הוליאה הראשונה ואח"כ בנפה שמוליאה סולת וקולטת סוכין ונפה זו דקה מנפה לאשונה שהרי זו קולטת סוכין מה שהוליא הנפה ואח"כ בדקה וכן עד י"ג דקה זו נפה מדקה שלפניה ונפה זו דקה מנפה הראשונה. וכ"ש לא פליג אלא פרוסי קא מפרש: [כש"י מעשמת מהר"ש ל'] שהיתה דקה וכה [ט] שהיתה דקה ואינה מוליאה אלא אבק בעלמא ואבלי לא היה ראוי אלא מה שנשאר באותה דקה ונתנה בנפה ומוליאה את הסולת וקולטת הסוכין ומה שהי' מוליא מאותה נפה טובלת ונתנה בדקה ואינה מהנפה שלפניה ולא היתה דקה כל כך בדקה לאשונה ומה שהיה מוליא מדקה הנני היה מלקט למנחה ומה שנשאר באותה בדקה הי' נותן בנפה כל כך בנפה שלפניה אלא שהיתה נפה מדקה שלפניה ואינה היא היתה [קולטת הסוכין] ומה שמוליאה היה נותן בדקה אחרת שהיתה דקה מנפה שלפניה ולא היתה דקה שלמעלה ממנה וכן לעולם עד י"ג נפות וזה הכלל לכולן דקה שהיה דקה מנפה שלפניה ולא היה דקה שלמעלה ממנה וכן נפה שהיה לעולם נפה מדקה שלפניה אבל לא היתה נפה כנפה שלמעלה ממנה ולעולם מה שקולטת נפה [היה סוכין] ולא היה חסור למנחה אלא מה שמוליאה הנפה היה נותן בדקה ומה שמוליאה הדקה היה מלקט לצורך המנחה ומה שקולטת הדקה היה נותן בנפה. ש"כ]: **י"ג נפות היו בתרקש זו ע"ג זו עליונה קולטת סוכין ותחתונה אף סולת**. ואינה מוליא אלא אבק. מנפה בתחתונה ואח"כ בנמלעה הימנה וכן בכולן בסדר הזה מתחתונה דקה ולמעלה נפה הימנה ובלישת דקה מן הנפה הרביעית נפה הימנה וכן כולם: **שנלקחת**. מן הסוכן בכרוא סולת: **יכול**. שאפילו שאר מנחות שיהיו נקמץ מיעוין ויעשנה סולת: **ת"ל לוקח**. לוקח דקה נקמת משוך ולא שאר מנחות לאין הכל בקיאין הלכך יקח סולת מעופה כל לרכו מן הסוכן: **מפני החסכון**. היקל בכתוב בלחם הפנים: **בפורש חסה כו'**. ולחם הפנים שבים בכל שבת יש בהן עשרים ולחרבע עשרונים לפיכך חסרון גדול היא לפי שהסולת הנקמה מן הסוכן יוקר מאד לפי שהתנוני משתכר בה לפיכך נקחת מיעוין אבל מנחת יחיד דלא שבים אחד עשרון הוא לא חיישינן ליוקר:

הדרן עלך ואלו מנחות נקמצות

ה' סאין ירושלמיות. כולה מתני' מפרש בגמרא (מז.) בברייתא: **שהן שש מדבריות**. שש סאין מאותן שהיו בימי משה והוסיפו שתות על המדות והנך שש סאין שתי איפות ועשרים עשרון הם דהא בכל איפה יש עשרה עשרונות: **עשרה*** עשרונות לעשר מנות:

מסורת הש"ס

ג) ל"ק מ"ג. ב) עיין רש"ק שהתרמ' מוב. ג) [נקמן פי' פיתם המיפסון בכ"ק וכן נכון]. ד) ס"ת פיע. ה) נקמן פי'. ו) נקמן פח: סט. מולין מט: עז. ר"ה מ. יומא נט. תד:. ז) שבועות מיי. ח) ל"ל כגון שתי הלחם ולחם הפנים כשלחן שאין מיסים ומניפים אותם לעשרונים וכגון העומר מי'. ל"ק. ט) יאותן שם מדבריות הן שתי איפות כי' וחצי"ש. ל"ק. י) תו"ס ויקרא פרק יח. לעיל עז. כ) כמנכר כח. ל) [נמל"ל יבה מנקמן]. מ) פי' רש"ק. נ) ל"ל נקמן המלי מן המיר יכמלי נקמן מן העשרון יכוה ליה כי. ל"ק. ס) רש"ק נרס דלקמן וכי' ל"ק ומעלה קיש לן דגם עכשיו כו'.

תורה אור השלם

ו. ולקחת סלת ואפית אתה שתים עשרה חלות שני עשרנים יהיה החלה האחת: ויקרא כד ה
ז. קח את המטה והקהל את העדה אתה ואהרן אחיך ודברתם אל הסלע לעיניהם ונתן מימיו והוצאת להם מים מן הסלע והשקית את העדה ואת בעירם: במדבר כ ח

לעזי רש"י

קלייר [קלייר]. בהיר. צלול. בלתי-צפוף.

רבינו גרשום

ר"א אף לחמי תודה. (מאן ר"א) (ומהר"א) קא מותיב ליה טובי. ואית ספרים רכתב בהו במקום מתיבי כתנאי. ומפתברא הבי: מצות חסר כתיב: והא נבי הודה כתב מצות. בכל כין ומין: (ואמר רב טובי) ר"בה במרת סאין שלהן כגון ג' סאין של עומר. אם גרשן או פיתתן כ"ש: לחם הפנים בי"א. ביון הכישון מצי אתיא סניא ב"ר"א: בדקה בנפה. (בנפה דקה) מנפה בתחלה כדי שיפול האבק מסנה שאינו ראוי לסולת והדר בנפה נפה כדי שיהא מוציא הסובין ונשאר הסלת והדר ברקה כדי להשיר האבק יפה יפה והדר בנפה כדי להוציא המורסן יפה יפה וכן עד י"ג פעמים ולא היו שם אלא ב' נפות דקה ונפה: ר' שמעון אומר וכו'. עליונה הנפה מכולן קולטת את הסובין הקליפה ותחתונה הדקה מכולן קולטת את הסלת ומשיר האבק ואין בה סובין כלל: ת"ל איתה מפני החסכון. ולא אחרת: משום דתתורה חסה על ממונן של ישראל. כיון דלחם הפנים של רבים הן והן כ"ד עשרונים התיר לקנותן מן החיטין ולעשותן סלת כדי שיבא להן בגול יותר משאם היו לוקחין הסלת מן החנוני:

הדרן עלך ואלו מנחות

ג"ר תקיתה. שהן שש סאין מדבריות של משה. שהן ב' איפות שהן כ' עשרון:

מסורת הש"ס

ט) ל"ק מ"ג. ב) עיין רש"ק שהתרמ' מוב. ג) [נקמן פי' פיתם המיפסון בכ"ק וכן נכון]. ד) ס"ת פיע. ה) נקמן פי'. ו) נקמן פח: סט. מולין מט: עז. ר"ה מ. יומא נט. תד:. ז) שבועות מיי. ח) ל"ל כגון שתי הלחם ולחם הפנים כשלחן שאין מיסים ומניפים אותם לעשרונים וכגון העומר מי'. ל"ק. ט) יאותן שם מדבריות הן שתי איפות כי' וחצי"ש. ל"ק. י) תו"ס ויקרא פרק יח. לעיל עז. כ) כמנכר כח. ל) [נמל"ל יבה מנקמן]. מ) פי' רש"ק. נ) ל"ל נקמן המלי מן המיר יכמלי נקמן מן העשרון יכוה ליה כי. ל"ק. ס) רש"ק נרס דלקמן וכי' ל"ק ומעלה קיש לן דגם עכשיו כו'.

שיטה מקובצת

א) אף חרון מלחמה: ב) מאפה שאפאה: ג) תיכה מצות נמחק: ד) במרת עשרונן: ה) ר' שמעון בר. פרש"י דלא פליג ולא נחיא לה"ר אלחנן אלא כך נראה לו הפירוש ר"ש אומר י"ג נפות קבועות היו בבקדש זו למעלה מזו העליונה היתה נפה מכולן והתחונה היתה דקה ממנה וכן כולן היו הולכות ודקות השניה דקה מן הראשונה והשלישית דקה מן השניה ורביעית דקה מן השלישית וכן כולם ונופל הקמח מזו [לזו] עד י"ג נפה ומה שנשאר בתחתונה מכולן היה מנופה יפה יפה: ו) שתי איפות. גליון וא"ת ולרבי לתורה שתי איפות ירושלמית כדאמר בפ' יש בכור דחמש סלעים רכבור הוי ולפני) [לפי] התוספות ר"ל דשאני התם דגלי קרא להוסיף על השקלים כדכתיב יהיו אבל גבי איפות לא אשכח [קרא דנתן] רשות להוסיף עליהן מן התורה ולכך אנו משערים למדת מדבריות: ז) עשרונין: ח) קרבן הבכורות אות ר' נמחק:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com